

Avizul Comitetului Economic și Social European privind performanța energetică a clădirilor — contribuția utilizatorilor finali (aviz exploratoriu)

(2008/C 162/13)

La 16 mai 2007, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Comisia a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Performanța energetică a clădirilor — contribuția utilizatorilor finali.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 23 ianuarie 2008. Raportor: dl Pezzini.

În cea de-a 442-a sesiune plenară, care a avut loc la 13 și 14 februarie 2008 (ședința din 14 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 195 voturi pentru și 1 abținere.

1. Concluzii

1.1 Comitetul recunoaște faptul că performanța energetică reprezintă un element fundamental în ceea ce privește protecția climei și îndeplinirea angajamentelor asumate de către UE la Kyoto, precum și respectarea noilor obligații stabilite de către Consiliul European din martie 2007 în ceea ce privește reducerea emisiilor, și recomandă intensificarea eforturilor depuse în favoarea consumatorilor.

1.2 Comitetul este convins că sectorul construcțiilor prezintă, atât în etapa de proiectare, cât și în cea de utilizare a clădirilor, un uriaș potențial de economisire a energiei, în special în ceea ce privește încălzirea, aerul condiționat, forța motrice și iluminatul, și aceasta pe lângă tehnicile de izolare termică.

1.3 În cursul procesului de definire a măsurilor de îmbunătățire a performanței energetice, trebuie să se țină seama de avantajele care decurg din utilizarea pe scară largă a unor inovații tehnologice avantajoase sub raportul cost-beneficii, permițând astfel utilizatorilor finali să adopte în cunoștință de cauză decizii referitoare la consumul lor individual de energie.

1.4 Comitetul consideră esențială pentru utilizatorii finali abordarea într-o manieră mai directă a problemelor de informare și de finanțare, prin elaborarea unor metode inovatoare. Astfel, este absolut necesar ca proprietarii și locatarii să nu perceapă aceste noi măsuri comunitare ca pe o taxă suplimentară aplicată unui bun de primă utilitate, cum este locuința.

1.5 În opinia Comitetului, se impune identificarea de noi motivații culturale și de noi stimulente, pe de o parte pentru a compensa costurile crescute, iar pe de alta pentru a crește interesul față de:

- cercetarea proiectivă;
- revizuirea metodelor de construcție;
- utilizarea de materiale de calitate superioară în construcție; și
- noi soluții structurale.

1.6 Comitetul consideră că lucrările CEN (Comitetul European pentru Standardizare) trebuie accelerate, în conformitate cu mandatul Comisiei în această privință, care prevede definirea unor standarde armonizate de măsurare a consumului de energie în cazul clădirilor deja existente și al celor recent

construite, ca și a unor standarde uniforme pentru certificare și pentru procedurile de inspecție.

1.7 Comitetul reamintește că este important să nu se impună constrângeri imposibil de respectat de către statele membre, în condițiile concurenței internaționale, și să nu se treacă în sarcina proprietarilor care închiriază o locuință sau o ocupă, costuri care depășesc posibilitățile acestora.

1.8 În opinia Comitetului, obligațiile și cheltuielile presupuse de procesul de certificare trebuie să fie însoțite de programe publice de promovare, în scopul asigurării unui acces egal la îmbunătățirea performanței energetice, în special în cazul clădirilor cu destinație de locuință, construite sau administrate în cadrul politicii sociale, și al blocurilor de apartamente cu mai multe etaje, în special în noile state membre, în care majoritatea blocurilor sunt clădiri-tip; pentru aceste clădiri se pot utiliza certificate standardizate.

1.9 Comitetul consideră foarte importantă lansarea unor inițiative comunitare de armonizare a activităților statelor membre în materie de performanță energetică, în scopul înregistrării unor progrese importante în ceea ce privește realizarea unei coerențe superioare la nivel european, cu respectarea condițiilor locale.

1.10 Comitetul propune câteva măsuri care s-ar putea dovedi utile pentru promovarea pe lângă utilizatorii finali a creșterii performanței energetice în general și a celei privind clădirile în special:

- consiliere gratuită în ceea ce privește energia, precum și finanțarea din fonduri publice a studiilor de fezabilitate;
- acordarea de credite fiscale și/sau subvenții, care să permită desfășurarea de activități de audit energetic;
- reduceri fiscale la consumul de combustibil pentru încălzire, producerea de energie electrică și de forță motrice, ca și stimulente economice și deduceri/rambursări la cumpărarea de tehnologii eficiente din punct de vedere energetic și ecologic sau pentru dotarea clădirilor existente cu sisteme de izolare termică mai bune;
- împrumuturi cu dobândă mică pentru cumpărarea de echipamente și instalații eficiente din punct de vedere energetic (de exemplu, cazane cu condensare, termostate individuale etc.) și pentru lucrările de intervenție efectuate de ESCO⁽¹⁾;

⁽¹⁾ ESCO = Companie de servicii energetice (*Energy Service Company*).

- ajutoare sau deduceri fiscale pentru investiții în activități de cercetare-dezvoltare sau în proiecte-pilot, pentru promovarea diseminării noilor tehnologii în materie de performanță energetică în construcții, prin exploatarea posibilităților oferite de Al șaptelea program-cadru pentru cercetare și dezvoltare tehnologică (PC7), de Programul-cadru pentru competitivitate și inovare (2007-2013), de programul LIFE+ și de fondurile structurale și de coeziune;
- împrumuturi ale BEL, în special pentru restructurarea durabilă a marilor clădiri vechi, publice sau destinate serviciilor publice, precum și a clădirilor cu destinație de locuință socială;
- sprijin pentru familiile cu venituri scăzute și pentru pensionari, în vederea îmbunătățirii performanței energetice a locuințelor, și credite pe termen lung și cu dobândă redusă pentru îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor;
- stabilirea unor prețuri fixe la serviciile regulate de întreținere a cazanelor și instalațiilor de aer condiționat, furnizate de personal calificat;
- crearea unui site internet comunitar, conectat la site-urile naționale și ușor accesibil utilizatorilor finali;
- elaborarea unor materiale didactice europene, în toate limbile UE, orientate către diferitele grupuri profesionale de interes, privind eliberarea unui „permis european al locuinței”⁽³⁾;
- introducerea în cadrul programelor comunitare relevante (Programul comunitar în domeniul educației, Al șaptelea program-cadru pentru cercetare și dezvoltare tehnologică, acțiunile Marie Curie, programele BEL, universități) a unor priorități tematice de intervenție;
- elaborarea unor materiale informativ-formative pentru școlile de toate categoriile și gradele, asociațiilor profesionale și sindicale, pentru consumatori și organizațiile acestora.

1.11 În opinia Comitetului, din punctul de vedere al consumatorului final este necesar să se țină foarte bine seama de obstacolele în calea promovării și obținerii unei bune performanțe energetice a clădirilor în Europa: bariere tehnice, economice, financiare, juridice, administrative și birocratice, instituționale și de gestionare, socio-comportamentale, precum și bariere ce constau în absența unei abordări integrate (dezechilibre între sistemele de încălzire și cele de aer condiționat, ignorarea condițiilor climatice etc.).

2. Introducere

2.1 În concluziile summit-ului de la Bruxelles din 8 și 9 martie 2007, Consiliul European subliniază „nevoia de a spori eficiența energetică în UE pentru a realiza obiectivul de economisire a 20 % din consumul de energie al UE față de prognoza pentru anul 2020” și sunt identificate, ca arii prioritare, „atitudinea consumatorilor de energie cu privire la eficiența energetică și la economisirea energiei, la tehnologiile și inovațiile energetice și la **economisirea energiei din clădiri**”.

⁽³⁾ Care certifică atenția acordată unei utilizări eficiente a resurselor. A se vedea de asemenea propunerea similară referitoare la permisul european pentru computer.

2.1.1 Problematika performanței energetice a clădirilor intră în aria de acoperire a inițiativelor comunitare în domeniul schimbărilor climatice (angajamente asumate prin Protocolul de la Kyoto) și al siguranței aprovizionării, în special în contextul Cărilor verzi privind siguranța aprovizionării cu energie și performanța energetică, referitor la care Comitetul a avut posibilitatea de a se pronunța în mai multe rânduri⁽³⁾.

2.1.2 Consumul de energie în serviciile privitoare la clădiri reprezintă aproximativ 40 %⁽⁴⁾ din consumul energetic al UE.

2.1.3 Numai pentru încălzire, consumul mediu al locuințelor din multe regiuni ale Europei este de 180 kWh/m²/an. Aceasta demonstrează faptul că, în numeroase țări europene, clădirile sunt foarte puțin dotate în termeni de performanță energetică.

2.1.4 Aceasta se datorează mai multor factori. Pe de o parte, cunoașterea deficitară de către consumatori a dificultăților tot mai mari pe care le presupune identificarea unor surse de energie la un preț accesibil. Pe de altă parte, tendința arhitecților, a întreprinderilor de construcții și a nenumăraților mici întreprinzători care activează în acest sector⁽⁵⁾ este de a acorda foarte puțină atenție performanței energetice și aspectului ecologic la momentul construcției și de a favoriza aspectele estetice în vogă la momentul respectiv, cum ar fi calitatea pardoselii, instalațiile sanitare de lux, aspectul estetic, vitrificarea fațadelor externe, tipul de material și dimensiunea cercevelor.

2.1.4.1 Pe lângă aceasta, trebuie subliniat faptul că organele administrative, și în special oficiile tehnice municipale și departamentele de sănătate publică, sunt prea puțin interesate de consumul energetic al clădirilor supuse controlului, în vederea autorizării lor ca locuință, ori nu dispun de informații suficiente.

2.1.4.2 Cu toate acestea, contrar părerii unanim împărtășite, există posibilități considerabile de creștere a performanței energetice, și nu numai în clădirile construite recent, ci și în cele care există de mai multă vreme, în special în blocurile de apartamente din marile orașe⁽⁶⁾.

2.1.5 În ceea ce privește renovarea infrastructurilor existente, un rol important îl au contractele care pot fi încheiate cu companiile de servicii energetice, și prin care le poate fi încredințată acestora din urmă efectuarea îmbunătățirilor finale, în

⁽³⁾ Avizul CESE privind Cartea verde — Către o strategie europeană de aprovizionare sigură cu energie, raportor: dna Sirkeinen, JO C 221, 7.8.2001, p. 45; Aviz exploratoriu privind aprovizionarea cu energie a UE — strategia pentru un mix energetic optim, raportor: dna Sirkeinen, JO C 318, 23.12.2006, p.185; Aviz exploratoriu privind performanța energetică, raportor: dl Buffetaut, JO C 85/53, 11.4.2006; Avizul privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind eficiența utilizărilor finale ale energiei și serviciile energetice, raportor: dna Sirkeinen, JO C 120, 20.5.2005, p. 115; Avizul privind Planul de acțiune privind eficiența energetică, raportor: dl Iozia, JO 10/22, 15.1.2008.

⁽⁴⁾ Față de 32 % în transporturi și 28 % în industrie. Sursa: Comisia Europeană, DG Întreprinderi și Industrie.

⁽⁵⁾ Sectorul construcțiilor contribuie cu peste 5 % la PIB-ul total al UE.

⁽⁶⁾ În cazul în care consumul mediu al clădirilor din regiunile europene ar scădea la 80 kWh/m²/an, adică până la nivelul clasei D, s-ar putea economisi o mare parte din energia consumată în sectorul construcțiilor, aceasta fiind fără îndoială în spiritul Directivei 2002/91/CE.

vederea realizării de economii, uneori considerabile, la factura de energie. Astfel, serviciile companiei sunt achitate practic din economiile realizate prin reducerea consumului (⁷).

2.1.6 Pe de altă parte, în cadrul lucrărilor mici de reamenajare pot fi adoptate numeroase măsuri, cum ar fi, de exemplu, instalarea de obloane la exteriorul ferestrelor, de contoare inteligente (*smart meters*), care să permită consumatorilor să obțină informații în timp real privitoare la consumul propriu, sau a unor sisteme alimentate cu gaz pentru încălzirea apei (*top boxes*), care permit reducerea cu 40 % a costurilor și a emisiilor de gaze toxice. Microsistemele de ventilare a aerului în interiorul apartamentelor s-au dovedit de asemenea de o remarcabilă eficiență, iar alegerea cu atenție a tipului de material folosit, de exemplu pentru un perete vertical transparent (fereastră), poate și ea permite reducerea pierderii de căldură a unui apartament cu cel puțin 20 % (⁸). Și utilizarea instalațiilor sanitare care fac economie de apă reduce consumul energetic. În ceea ce privește factura la energie, furnizorii de energie vor trebui să informeze în mod clar și gratuit consumatorii cu privire la consumul înregistrat în aceeași perioadă a anului anterior, astfel încât aceștia să poată face o comparație cu privire la consumul actual.

2.1.7 CESE este convins de faptul că inițiativele din acest sector pot permite realizarea de economii uriașe, contribuind astfel la îndeplinirea obiectivelor legate de schimbările climatice și de siguranța aprovizionării cu energie. Având în vedere că spațiul de manevră este relativ limitat în ceea ce privește întreprinderea unor acțiuni pe termen scurt sau mediu în legătură cu condițiile de aprovizionare cu energie, se impune o intervenție la nivelul utilizatorilor finali, care să constea în:

- îmbunătățirea eficienței utilizărilor finale ale energiei;
- controlul cererii de energie;
- promovarea producerii de energie regenerabilă (⁹);
- o mai bună gestionare a energiei, mai ales pe baza autocontrolului.

2.1.8 Elementele care împiedică economisirea și o altfel de utilizare a resurselor energetice sunt de diferite tipuri:

- abordarea culturală specifică;
- probleme în gestionarea schimbării;
- lipsa unor cunoștințe suficiente;
- o politică fiscală necorespunzătoare;
- insuficiente parteneriate antreprenoriale;
- lipsa de informație.

(⁷) În prezent, există trei tipuri de contract: cel de cesiune globală limitată, cel de economie împărțită și cel de economie împărțită și cu cotă garantată.

(⁸) Aceasta poate fi obținută prin folosirea unei ferestre cu emisie redusă, formată din doi pereți de sticlă între care se găsește un strat de gaz nobil (kripton, xenon, argon).

(⁹) Aportul potențial al soarelui, în calitate de sursă regenerabilă, este următorul: radiația solară interceptată de Pământ este de 177 000 TW, radiația solară la nivelul solului de 117 000 TW, iar consumul global de energie primară de 12 TW (Sursa: Universitatea din Bergamo, Facultatea de Inginerie).

2.1.9 În sectorul construcțiilor există un potențial enorm de economisire a energiei, în special în ceea ce privește consumul pentru încălzire, pentru producerea de forță motrice și pentru iluminat, în etapa de utilizare a clădirilor. Acest lucru este demonstrat de așa-zisele clădiri pasive (¹⁰), care oferă posibilități uriașe de economisire, impulsionând puternic spiritul de inovare și competitivitatea Comunității printr-o concentrare din ce în ce mai mare asupra conceperii și utilizării de noi tehnologii, mai performante din punct de vedere energetic.

2.1.10 Obiectivele strategice ale politicii energetice își propun:

- reducerea emisiilor poluante și care au ca efect schimbarea climei, cu respectarea particularităților mediului și zonei;
- promovarea creșterii competitivității sectorului imobiliar, industriei și noilor tehnologii energetice;
- luarea în considerare a aspectelor sociale și de ocrotire a sănătății cetățenilor, presupuse de politica energetică.

2.1.11 În cursul procesului de definire a măsurilor de îmbunătățire a performanței energetice trebuie, pe de altă parte, să se țină seama de avantajele care decurg din utilizarea pe scară largă a unor inovații tehnologice avantajoase sub raportul cost-beneficii, permițând astfel utilizatorilor finali să adopte în cunoștință de cauză decizii referitoare la consumul lor individual de energie, prin punerea la dispoziție a unor informații adecvate, ce constau în: detalii privind măsurile prevăzute pentru îmbunătățirea performanței energetice, profiluri comparative ale utilizatorilor finali, tehnici practice specifice referitoare la aparatele consumatoare de energie (¹¹).

2.1.12 Toate tipurile de informație privind performanța energetică, în special cele legate de costurile aferente, ar trebui difuzate pe scară largă, într-o formă corespunzătoare, către destinatarii interesați. Informațiile trebuie să acopere și aspectele financiare și juridice, și să fie diseminate în cadrul unor campanii de comunicare și de promovare care să ofere o perspectivă clară asupra celor mai bune practici, la toate nivelurile.

2.1.13 Măsurile care se limitează exclusiv la aspectele tehnice sunt necesare pentru reducerea consumului de energie în sectorul construcțiilor, dar nu suficiente. Se impune așadar abordarea problemei interacțiunii destul de complexe între universul vast și eterogen al utilizatorilor și tehnologiile aflate în continuă schimbare.

2.1.14 În contextul precedentului program „Energie inteligentă — Europa (2003-2006)”, a fost lansată inițiativa unei platforme pentru construcții EPDB (¹²), care furnizează servicii de facilitare a punerii în aplicare a Directivei 2002/91/CE privind performanța energetică a clădirilor, intrată în vigoare la începutul anului 2006. Directiva conține următoarele prevederi, valabile în statele membre:

- cerințele de performanță energetică globală a clădirilor și metoda de calcul a acesteia;

(¹⁰) Sunt considerate „pasive” clădirile în care consumul de energie este mai mic de 15 kWh/m²/an.

(¹¹) Unele dintre aceste informații utile ar fi trebui deja furnizate utilizatorilor finali, în conformitate cu articolul 3, alineatul (6) din Directiva 2003/54/CE.

(¹²) EPDB — Directiva privind performanța energetică a clădirilor (*European Energy Performance of Buildings Directive*).

- cerințele comune cărora trebuie să li se conformeze clădirile noi în UE;
- cerințele minime de performanță pentru clădirile mari existente, în cazul unor lucrări importante de renovare;
- certificarea performanței energetice a clădirilor, obligatorie în cazul clădirilor recent construite, clădirilor supuse unor lucrări mari de renovare și al tuturor apartamentelor supuse unei schimbări de posesiune ⁽¹³⁾;
- inspectarea regulată a cazanelor și a instalațiilor de aer condiționat din clădiri și evaluarea stării instalațiilor de încălzire care conțin cazane mai vechi de 15 ani.

2.1.15 Din punct de vedere tehnic, este esențial ca cetățenii și consumatorii să conștientizeze faptul că se impune o abordare integrată, care să ia în considerare diverși factori, cum ar fi:

- calitatea izolației termice;
- tipul instalațiilor de încălzire și de aer condiționat;
- utilizarea surselor regenerabile;
- orientarea clădirii;
- evitarea formării condensului și a apariției mușcăliului.

2.1.15.1 De fapt, indicatorii de bază sunt doi:

- **necesarul de energie specific al anvelopei:** acesta evaluează performanțele anvelopei, care permit reducerea la minimum a pierderilor de căldură în timpul iernii și limitarea supraîncălzirii vara;
- **necesarul specific global de energie primară:** acesta evaluează performanța sistemului instalațiilor, care convertește energia primară în confort și în servicii diverse.

2.1.16 Obiectivele limitării consumului energetic și al emisiilor de gaze poluante cu efect de schimbare a climei necesită elaborarea unor politici menite să:

1. completeze măsurile de izolare termică (măsuri pasive de economisire a energiei) prin îmbunătățiri substanțiale ale tehnologiilor instalațiilor (măsuri active de economisire a energiei);
2. extindă amploarea și importanța lucrărilor de intervenție destinate economisirii energiei;
3. integreze sursele regenerabile în sisteme „hibride” de mare eficiență;
4. orienteze către sisteme inovatoare: **solar-cooling, microcogenerare, trigenerare, pompe de căldură și instalații hibride.** ⁽¹⁴⁾.

⁽¹³⁾ În cazul cumpărării, vânzării, închirierii sau moștenirii.

⁽¹⁴⁾ **Concentrație energetică medie:** panouri solare: ~ 0,2 kW/m²; motoare eoliene: ~ 1-2 kW/m²; motoare hidraulice: ~ 5 000 kW/m²; motoare termice: ~ 10 000 kW/m² (Sursa: Universitatea din Bergamo, Facultatea de Inginerie).

2.1.17 Programele comunitare de inovare și cercetare joacă un rol determinant în creșterea performanței energetice a clădirilor, aflată în legătură cu obiectivul tehnologic de construire a unor clădiri inteligente cu „energie zero”, de fapt „energie pozitivă”, clădiri care produc mai multă energie decât consumă, utilizând energiile alternative cele mai răspândite, adică solară, eoliană și geotermală.

2.1.18 La nivel comunitar, pe lângă Programul-cadru pentru competitivitate și inovare (PCI) menționat, un rol esențial în sprijinirea elaborării unor tehnologii energetice curate îi revine Celui de-al șaptelea program-cadru pentru cercetare și dezvoltare tehnologică, ce prevede o tematică prioritară specială în cadrul programului specific „Cooperare”.

2.1.19 Standardizarea tehnică europeană joacă un rol esențial în sectorul performanței energetice a clădirilor. Comitetul European pentru Standardizare a fost mandatat de Comisie să elaboreze standardele tehnice necesare punerii în aplicare a directivei privind performanța energetică a clădirilor ⁽¹⁵⁾. Mandatul prevede:

- standarde armonizate de măsurare a consumului de energie în cazul clădirilor deja existente;
- standarde armonizate în cazul clădirilor noi;
- standarde uniforme de certificare;
- standarde comune pentru procedurile de inspecție.

2.1.20 Au fost elaborate aproximativ 30 de standarde europene (CEN) ⁽¹⁶⁾. Statele membre și-au confirmat deja intenția de a le pune în aplicare în mod voluntar. În cazul în care se va constata că în acest mod nu se ajunge la conformitate, se va impune adoptarea unei legislații corespunzătoare, care să facă aceste standarde obligatorii.

2.1.21 În orice caz, Comisiei îi revine sarcina de a pune la dispoziția statelor membre instrumentele necesare elaborării unei metodologii integrate și uniforme de calculare a performanței energetice a clădirilor. După ce statele membre vor fi

⁽¹⁵⁾ A se vedea la nota de subsol 16 standardele de referință ONU-CEN/CENELEC elaborate până în prezent.
www.cen.eu/cenorm/businessdomains/sectors/utilitiesandenergy/news.asp.

⁽¹⁶⁾ EN ISO 6946 Componente și elemente de construcție; EN 10339 Instalații de aer condiționat destinate confortului termic; EN 10347 Încălzirea și răcirea clădirilor; EN 10348 Încălzirea clădirilor; EN 10349 Încălzirea și răcirea clădirilor; EN 13465 Ventilația clădirilor; EN 13779 Ventilația clădirilor nerezidențiale; EN 13789 Performanța termică a clădirilor; EN ISO 13790 Performanța termică a clădirilor; EN ISO 10077-1 Performanța termică a ferestrelor, ușilor și a închizătorilor; EN ISO 10077-2 Performanța termică a ferestrelor, ușilor și a închizătorilor; EN ISO 13370 Performanța termică a clădirilor; EN ISO 10211-1 Punți termice în construcția clădirilor; EN ISO 10211-2 Punți termice în construcția clădirilor; EN ISO 14683 Punți termice în construcția clădirilor; EN ISO 13788 Performanța higrometrică a componentelor și elementelor de construcție; EN ISO 15927-1 Performanța termohigrometrică a clădirilor; EN ISO 13786 Performanța termică a componentelor de construcție; EN 10351 Materiale de construcție; EN 10355 Zidărie și soluri; EN 410 Sticlă pentru construcții. Determinarea caracteristicilor de transmisie a luminii solare ale geamurilor; EN 673 Sticlă pentru construcții. Determinarea transitanței termice (Valoarea U); EN ISO 7345. Izolație termică. Mărimi fizice și definiții.

stabilit care sunt cerințele minime în materie de performanță energetică, acestea vor trebui să se reflecte în „certIFICATELE DE PERFORMANȚĂ ENERGETICĂ”, care sunt de fapt marcaje atribuite clădirilor, similare celor atribuite aparatelor electrocasnice. Certificatele pentru clădiri sunt bineînțeles mai elaborate și mai complexe, fiind însoțite de recomandări ce vizează creșterea performanței.

2.1.22 Proiectele de cercetare au demonstrat limpede că, pe lângă instalațiile tehnice cu care sunt dotate clădirile, comportamentul celor care ocupă aceste clădiri (fie că acestea sunt spații de locuit sau locuri de muncă pe durata zilei), în sensul acordării de mai multă sau mai puțină atenție economisirii, reprezintă un factor decisiv și determinant pentru consumul de energie.

2.1.22.1 Astfel, se dovedește oportună promovarea unei culturi vestimentare care să țină seama de temperaturile ridicate (de exemplu, s-ar evita purtarea hainei și cravatei în perioada de vară ⁽¹⁷⁾), în timp ce iarna s-ar adopta o vestimentație corespunzătoare, care să permită menținerea în interiorul apartamentelor și birourilor a unei temperaturi de aproximativ 20-21 de grade Celsius ⁽¹⁸⁾).

2.1.23 Și poziționarea casei în raport cu punctele cardinale are o influență asupra cantității de căldură care asigură confortul locatarilor. Consumul de energie pe cap de persoană, în cazul încălzirii unui șir de case identice, poate să varieze de la 1 la 2,5 (și de la 1 la 3 în cazul caselor detașate), în timp ce consumul de curent electric poate să varieze de la 1 la 4 sau 5.

2.1.23.1 Având în vedere și cele menționate mai sus, ar trebui ca legislația existentă să fie extinsă prin introducerea câtorva prevederi referitoare nu doar la performanța energetică a clădirilor, ci și a cartierelor.

2.1.24 Cetățenii trebuie să devină din ce în ce mai conștienți, încă de la o vârstă școlară ⁽¹⁹⁾, atât de faptul că locuința proprie necesită o importantă cantitate de energie primară, pentru:

- încălzirea pe timpul iernii;
- climatizarea în perioada verii;
- apă caldă;
- forța motrice pentru ascensoare;
- iluminat;
- funcționarea aparatului electrocasnic;

cât și de faptul că o bună parte din această energie poate fi economisită ⁽²⁰⁾ cu un minimum de atenție și bunăvoință.

⁽¹⁷⁾ A se vedea decizia prim-ministrului Japoniei.

⁽¹⁸⁾ Temperatura din interiorul Casei Energiei Regenerabile din Bruxelles nu depășește 21 °C în timpul iernii.

⁽¹⁹⁾ Joule-ul, unitatea de măsură a energiei, și wattul (1 joule/secundă), unitatea de măsură a puterii electrice, trebuie predate, în procesul de instruire, împreună cu noțiunile de metru, litru și kilogram.

⁽²⁰⁾ Dintre toate tipurile de energie, cea mai ieftină este **cea economisită!**

2.1.25 Utilizatorii finali trebuie să ia adesea decizii importante privind investițiile, de exemplu la renovarea unei case sau când hotărăsc să efectueze modificări importante la o casă aflată încă în fază de proiectare sau de construcție. Și deciziile de a investi în noi tehnologii, care permit economii importante de energie, au repercusiuni majore asupra performanței energetice a clădirilor. Printre exemple se numără:

- materiale care permit o izolare mai bună;
- cadre (uși și ferestre) cu un coeficient mai bun de transmitanță ⁽²¹⁾;
- dispozitive de protecție solară, ca, de exemplu, obloane obișnuite;
- alegerea unui sistem de încălzire adecvat sau adaptarea acestuia ⁽²²⁾;
- instalarea unor sisteme complementare, cum ar fi cele fotovoltaice, instalațiile de încălzire solară, sau sistemele orizontale sau verticale de încălzire geotermală ⁽²³⁾;
- evitarea formării condensului și a apariției mucegaiului.

2.1.26 Este evident că, pentru modificarea cadrului de referință utilizat în general până acum, va fi necesară identificarea unor noi motivații culturale și a unor noi stimulente, pe de o parte pentru a compensa costurile mai ridicate, iar pe de alta pentru a crește interesul pentru:

- cercetarea proiectivă;
- revizuirea metodelor de construcție;
- folosirea unor materiale de calitate superioară în procesul de construcție;
- noi soluții structurale pentru instalarea aparatului destinat obținerii de energie solară ⁽²⁴⁾;
- găsirea unor spații mai potrivite pentru instalarea panourilor fotovoltaice;
- o analiză prealabilă, în vederea utilizării sistemelor orizontale sau verticale de încălzire geotermală.

⁽²¹⁾ Valoarea transmitanței trebuie întotdeauna să egaleze și să depășească valoarea estetică a componentelor imobilului.

⁽²²⁾ Un cazan cu condensare prezintă un randament de 120 %, față de un cazan obișnuit, al cărui randament este de 80 %.

⁽²³⁾ Sistemele verticale de încălzire geotermală se bazează pe principiul că temperatura Pământului este mai ridicată în adâncime, astfel încât o cantitate de apă introdusă într-un tub, la o anumită adâncime, revine la suprafață la o temperatură mai ridicată, având prin urmare nevoie de o cantitate mai mică de căldură pentru a ajunge la temperatura necesară încălzirii locuinței. Sistemele orizontale de încălzire geotermală permit utilizarea temperaturii Pământului la o adâncime de 4-5 metri, permițând așadar obținerea unei temperaturi a apei mai ridicate față de cea din mediul exterior, într-o serpentină amplasată la adâncimea menționată. Diferența termică față de temperatura necesară încălzirii locuinței este prin urmare mai puțin ridicată, cantitatea de căldură necesară pentru ca o anumită cantitate de apă să ajungă de la 6 °C la 30 °C fiind mult diferită față de cea pe care o presupune trecerea de la 14 °C la 30 °C.

⁽²⁴⁾ *Solar cooling* = sistem care permite folosirea energiei solare și la producerea de aer condiționat, cu o economie importantă de energie. Procesul se bazează pe mașina frigorifică cu absorbție de căldură. Folosirea de **captatoare solare** pe post de generatoare de putere termică, pentru alimentarea mașinilor frigorifice cu absorbție, permite utilizarea panourilor în perioadele cele mai însorite.

2.1.27 Trebuie luate în considerare următoarele stimulente:

- creșterea suprafețelor pe care se poate construi;
- reducerea taxelor secundare de urbanism;
- accelerarea procesului de autorizare a construcției;
- neluarea în calcul a grosimii mai mari pe care o presupune o structură verticală opacă (perete) prevăzută cu straturi de material izolant;
- atribuirea de etichete de calitate, pe baza nivelului de economisire a energiei atins.

2.1.28 Va trebui ca toate măsurile adoptate în vederea înregistrării unei economii semnificative de energie să țină seama de faptul că marea majoritate a europenilor trăiește în locuințe mai vechi, și că imobilele noi reprezintă un procentaj minor.

2.1.29 În cazul imobilelor închiriate, una dintre probleme constă în faptul că, în general, *proprietarul este cel care trebuie să suporte cheltuielile* pe care le presupun măsurile de creștere a performanței energetice (de exemplu, înlocuirea tâmplăriei, cazane cu randament ridicat, instalații de producere a energiei curate), în timp ce *utilizatorul este cel care beneficiază* de reducerea cheltuielilor ca urmare a acestor măsuri.

2.1.30 Această situație poate fi evitată prin sprijinirea metodei „**finanțării din terțe surse**”⁽²⁵⁾. Aceasta constă în **încurajarea** lucrărilor de intervenție menite să ducă la economisirea de energie în clădiri, lucrări care să fie efectuate de companii aflate în legătură cu instituții de creditare, și în **amortizarea**, într-un anumit număr de ani, a investițiilor efectuate, prin economiile obținute, acestea constând în diferența dintre nivelul redus al cheltuielilor, ca urmare a intervenției, și cel la care s-ar fi ridicat acestea pe parcursul aceluiași număr de ani, în absența lucrărilor de intervenție respective.

2.1.31 Un bun sistem de finanțare, utilizat în țările industrializate, și care ar putea fi susținut și extins, este așa-zisa gestionare a cererii de energie (*Demand Side Management — DSM*). Companiile producătoare sau furnizoare de energie investesc în proiecte de reabilitare energetică a clădirilor aflate în administrarea lor, economiile obținute ulterior acoperind cheltuielile lucrărilor de intervenție.

2.1.32 Este evident faptul că sistemul poate fi îmbunătățit printr-un cadru juridic adecvat, care să încurajeze furnizorii de energie să investească în lucrări de reabilitare termică a clădirilor cărora le furnizează energie termică.

2.1.33 Problema complexă a economiei de energie în clădirile de locuit se pune în același mod în majoritatea noilor state membre ale Uniunii, și nu ar trebui ca aspectele legate de această

⁽²⁵⁾ Această metodă a făcut obiectul unei recomandări UE, în articolul 4 al Directivei 93/76/CEE (JO L 237, 22.9.1993, p. 28). Este vorba în speță despre o soluție tehnico-financiară care constă într-un contract care prevede furnizarea globală de servicii de auditare, finanțare, instalare, operare și întreținere a instalațiilor tehnice de către o companie externă, numită de obicei ESCO (*Energy Service Company*), și care plătește pentru noile instalații, ipotecând pentru un număr de ani o parte a valorii economiei de energie scontate, ca urmare a lucrărilor de intervenție. A se vedea anexa.

complexitate și de costuri să aibă repercusiuni asupra utilizatorilor finali și asupra cetățenilor. Spre exemplu, Republica Cehă a reușit să utilizeze o parte din fondurile alocate în cadrul politicii de coeziune pentru lucrări de renovare a clădirilor de locuit.

2.1.34 Renovările efectuate în conformitate cu proceduri ce iau în considerare aspectele energetice reprezintă așadar sectorul primordial în care trebuie să se întreprindă acțiuni. Obiectivele limitării consumului energetic și al emisiilor de gaze poluante necesită elaborarea unor politici menite să:

- completeze măsurile de izolare termică (măsuri pasive de economisire a energiei) și prin îmbunătățiri necesare în cazul tehnologiilor instalațiilor (măsuri active de economisire a energiei);
- extindă amploarea și importanța lucrărilor de intervenție destinate economisirii energiei și prin intermediul unor politici care să prevadă facilități fiscale și de urbanism;
- disemineze sistemele „hibride”, care combină energia tradițională și aporturile din surse de energie alternativă sau curată, în vederea reducerii utilizării combustibililor fosili.

2.1.35 Pentru a se dovedi eficace, o politică orientată către economisirea energiei în clădiri trebuie să se bucure atât de implicarea cetățenilor, cât și de cea a diverselor asociații profesionale și a întreprinzătorilor din diferite sectoare, cum ar fi:

- asociațiile profesionale;
- susținătorii urbanismului verde și bioclimatic;
- managerii de proiect;
- conducătorii departamentelor de energie;
- companiile ESCO;
- întreprinderile de construcții;
- societățile imobiliare;
- industriile manufacturiere sub-contractante din sectorul construcțiilor;
- furnizorii de servicii și de întreținere.

3. Situația actuală

3.1 Situația actuală în Uniunea Europeană

3.1.1 Obiectivul care constă în îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor face obiectul a numeroase prevederi comunitare, printre care: directiva privind produsele pentru construcții⁽²⁶⁾, din 1989 și, în ceea ce privește sectorul construcțiilor, directiva SAVE din 1993⁽²⁷⁾ privind certificarea energetică a clădirilor⁽²⁸⁾, directiva privind performanța energetică a clădirilor (EPBD), din 2002⁽²⁹⁾, Directiva 2005/32/CE de instituire a unui cadru pentru stabilirea specificațiilor în materie

⁽²⁶⁾ Directiva 89/106/CEE.

⁽²⁷⁾ Directiva 93/76/CEE.

⁽²⁸⁾ Directiva 93/76/CEE, abrogată de Directiva 2006/32/CE.

⁽²⁹⁾ Directiva 2002/91/CE.

de proiectare ecologică aplicabile produselor consumatoare de energie ⁽³⁰⁾, din 2005, directiva privind eficiența energetică la utilizatorii finali și serviciile energetice ⁽³¹⁾, din 2006. În același timp, există numeroase alte acte normative referitoare la produse specifice, cum ar fi directiva privind cazanele ⁽³²⁾, echipamentele de birou ⁽³³⁾, aparatele de uz casnic cu etichete care indică nivelul consumului de energie ⁽³⁴⁾, randamentul energetic pentru frigider ⁽³⁵⁾, balasturile pentru iluminatul fluorescent ⁽³⁶⁾. Directiva EPBD din 2002 se referă în mod special la îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor cu destinație de locuit sau nerezidențiale, noi sau deja existente.

3.1.2 Termenul-limită pentru transpunerea acestei directive fusese stabilit la 4 ianuarie 2006, dar mai multe state membre au solicitat și au obținut o prorogare ⁽³⁷⁾, în timp ce altele fac obiectul unei proceduri privind încălcarea dreptului comunitar, pentru lipsă de transpunere sau transpunere incorectă ⁽³⁸⁾. În orice caz, criteriile de obținere a certificării energetice vor trebui publicate în toate statele membre până la sfârșitul lui 2007.

3.2 Situația actuală în funcție de tipul de locuință și zona climatică

3.2.1 În opinia CESE, pentru o abordare exhaustivă a problemei referitoare la contribuția utilizatorilor finali la performanța energetică a clădirilor, trebuie scoase în evidență trăsăturile specifice ale marilor sectoare comunitare interesate, și în special:

- diversele categorii ale patrimoniului edilitar;
- diversele contexte climatice.

3.2.2 **Tipologia patrimoniului edilitar.** În noile state membre și în cele cinci landuri din estul Germaniei, patrimoniul edilitar dispune de un important potențial de economisire a energiei, în comparație cu cel al clădirilor din UE-15.

3.2.2.1 Patrimoniul edilitar din aceste zone este în mare măsură rezultatul planificării urbane de după al doilea război mondial, caracterizată de folosirea componentelor prefabricate la construirea de mari ansambluri de locuințe, cu mai multe etaje, în contextul unei producții de masă cu termene scurte și care utilizează soluții tehnice omogene, standardizate și centralizate. Acest patrimoniu edilitar a fost de altfel lipsit, pentru o lungă perioadă, de orice tip de lucrări de intervenție destinate întreținerii sau renovării ⁽³⁹⁾.

⁽³⁰⁾ Directiva 2005/32/CE.

⁽³¹⁾ Directiva 2006/32/CE.

⁽³²⁾ Directiva 92/42/CEE.

⁽³³⁾ Directiva 2006/1005/CE.

⁽³⁴⁾ Directiva 92/75/CEE.

⁽³⁵⁾ Directiva 96/57/CE.

⁽³⁶⁾ Directiva 2000/55/CE.

⁽³⁷⁾ A se vedea, printre altele, cazul Italiei.

⁽³⁸⁾ A se vedea trimiterea unui aviz motivat către Franța și Letonia la 16 octombrie 2007.

⁽³⁹⁾ „O privire generală asupra consumului de energie și potențialului de economisire” (*Overview on Energy Consumption and Saving Potentials* — Carsten Petersdorff, Ecofys GmbH, Eupener Straße 59, 50933 Köln, Germania, mai 2006).

3.2.2.2 De exemplu, în 2002, în România au fost înregistrate 4 819 104 clădiri de locuit. Numărul de blocuri se ridică la 83 799, iar cel al apartamentelor din acestea la 2 984 577, reprezentând aproape 60 % din totalul apartamentelor existente. Pe lângă aceasta, 53 % dintre clădirile de locuit au peste 40 de ani, 37 % peste 20 de ani, și doar 10 % au mai puțin de 10 ani.

3.2.2.3 În cazul blocurilor de mari dimensiuni, întâlnite în general în toate țările din fostul bloc sovietic, alimentarea cu energie destinată încălzirii, ventilației și furnizării de apă caldă se face în majoritate (peste 95 %) prin sisteme centralizate. Studiile efectuate în 2005 pe acest tip de imobil au permis identificarea unui potențial de economisire a energiei de 38-40 %.

3.2.2.4 De pierderile importante de energie se fac răspunzători, pe de o parte, utilizatorii finali, materialele de proastă calitate, izolarea termică insuficientă, tehnologiile învechite, mari consumatoare de energie, instalațiile de încălzire depășite, iluminatul cu consum mare de energie, instalațiile de ardere cu randament scăzut, pompele de calitate proastă etc. Pe de altă parte, pierderile mari înregistrate ⁽⁴⁰⁾, care cad în cele din urmă în sarcina consumatorului, se datorează unei gestionări ineficiente a energiei. Dintre toate variantele posibile, **performanța energetică este cea mai accesibilă, cea mai puțin poluantă și cea mai ieftină.**

3.2.3 Zone climatice

3.2.3.1 În ansamblul marilor zone climatice din Europa de nord și de sud, în care consumul mediu al sectorului de locuit se ridică la 4 343 kWh/an ⁽⁴¹⁾, energia este în principal utilizată pentru încălzire, care reprezintă în total 21,3 % din cererea de electricitate, deși această situație privește în special țările din nordul și din centrul Europei. Urmează, în ordinea mărimii, cota de energie electrică folosită pentru frigider și congelatoare (14,5 %) și cea pentru iluminat (10,8 %).

3.2.3.2 În țările Europei de sud (Italia, Spania, Portugalia, Slovenia, Malta, Grecia, Cipru și sudul Franței), unul dintre factorii principali de creștere al consumului de electricitate îl reprezintă răspândirea rapidă a sistemelor de aer condiționat de folosință domestică, de mică putere și cu randament scăzut (randamentul puterii de răcire < 12 kW) ⁽⁴²⁾, și folosirea acestora pe scară largă în perioada de vară.

⁽⁴⁰⁾ În ceea ce privește conținutul energetic al combustibilului utilizat, pierderile totale de energie se ridică la 35 % în cazul sistemelor celor mai performante și la 77 % în cazul celor mai puțin eficiente.

⁽⁴¹⁾ Consumul total de electricitate, împărțit la numărul de familii.

⁽⁴²⁾ Pentru acest tip de aparate, Comisia a adoptat în martie 2002 o directivă (2002/31/CE) al cărei termen de punere în aplicare a fost stabilit pentru iunie 2003, apoi prelungit până în vara lui 2004, în ideea instalării unor aparate mai eficiente. Indicele de performanță energetică a sistemelor de aer condiționat de mici dimensiuni, de clasă A, a fost stabilit la 3,2. Cu toate acestea, există deja pe piață modele cu un indice superior de performanță energetică, care variază de la 4 la 5,5 în cazul modelelor celor mai performante. Aceasta înseamnă că răspândirea pe scară largă a modelelor de clasă A nu mai reprezintă un obiectiv ambițios, dar și că posibilitățile de economisire sunt mult mai mari, deoarece pe piața europeană se întâlnesc încă foarte des modele de clasă D și E, care au un indice de performanță de aproximativ 2,5.

3.2.3.3 Consumul anual de electricitate în cazul aparatelor de aer condiționat din locuințe, cărora li se aplică Directiva 2002/31/CE, s-a situat în medie, în 2005, în jurul a 7-10 TWh pe an în UE-25 ⁽⁴³⁾. Trebuie observat de altfel că, în Europa, noile aparate moderne multimedia, cum ar fi computerele personale, imprimantele, scanerele, modemurile și încărcătoarele de telefoane mobile, care sunt în permanență în funcțiune, ajung să reprezinte până la 20 % din consumul de electricitate al unei familii.

3.3 Câteva comparații la nivel internațional

3.3.1 În Japonia, consumul de energie reprezintă circa 6 % din consumul mondial, fiind adoptate de mult măsuri, mai ales în sectoarele transporturilor și construcțiilor, în vederea reducerii consumului și a emisiilor de CO₂ care rezultă din acesta, având în vedere faptul că sectorului locuințelor îi revine aproximativ 15 % din consumul total.

3.3.2 În sectorul locuințelor, economia de energie primară, reducerea emisiilor de CO₂ și a costurilor energiei obținute prin măsuri de creștere a performanței energetice a clădirilor au fost estimate la 28 %, 34 % și respectiv 41 % ⁽⁴⁴⁾. Standardele japoneze de performanță energetică a clădirilor de locuit ⁽⁴⁵⁾ au fost revizuite în 1999 și includ atât standarde de randament, cât și standarde prescriptive: obiectivul constă în aplicarea deplină a acestor standarde în peste 50 % dintre clădirile noi.

3.3.3 Metoda japoneză de evaluare comună a structurilor și a aparatelor electrocasnice utilizate prezintă următoarele caracteristici:

- a) evaluarea performanței energetice a structurii clădirilor și a aparatelor electrocasnice;
- b) evaluarea performanței energetice a întregii locuințe, prin utilizarea consumului total de energie, și cu specificarea consumului pentru climatizare, încălzirea apei, iluminat și ventilație, **la momentul construcției**;
- c) evaluarea performanței în ceea ce privește climatizarea, încălzirea apei, iluminatul și ventilația, **în timpul funcționării efective**;
- d) efectuarea unor măsurători precise privind performanța, în timpul ocupării efective a noilor clădiri, în vederea atingerii în 2010 a standardelor de economie prevăzute.

⁽⁴³⁾ A se vedea nota de subsol 37.

⁽⁴⁴⁾ Standardele de eficiență energetică, măsurate cu ajutorul sistemului japonez de evaluare CASBEE (*Comprehensive Assessment System for Building Environmental Efficiency*). Sursa: „De la lumina roșie la lumina verde: stimulente pentru planificarea urbană în vederea construirii de imobile ecologice” (*From Red Lights to Green Lights: Town Planning Incentives for Green Building*), prezentare în cadrul conferinței internaționale „Talking and walking sustainability”, februarie 2007, Auckland. Autor: dl Matthew D. Paetz, director pentru proiectare, BA, BPlan (Hons), MNZPI. Coautor: dl Knut Pinto-Delias, urbanist, Master în urbanism (Școala de inginerie din Paris — *Ecole des ingénieurs de la ville de Paris* — EIVP).

⁽⁴⁵⁾ Japonia: Legea nr. 49 din 22 iunie 1979, privind utilizarea rațională a energiei.

3.3.4 În SUA, în conformitate cu capitolele dedicate clădirilor rezidențiale, din Codul Internațional pentru Economia de Energie (*International Energy Conservation Code — IECC* ⁽⁴⁶⁾), încă din 1987 ⁽⁴⁷⁾ au fost stabilite standarde minime de performanță, pentru douăsprezece tipuri de aparate electrocasnice, standarde care se află la baza multor coduri de energie ale statelor federale.

3.3.5 Responsabilitatea controlului performanței energetice a clădirilor revine statelor federale, iar în multe cazuri chiar comitatelor (*counties*), chiar și după adoptarea, în 2005, a Legii privind politica energetică (*Energy Policy Act — EPACT*), care îi încurajează pe proprietarii de imobile cu destinație comercială, prin intermediul unor deduceri fiscale accelerate, să aplice sisteme ce vizează performanța energetică, în vederea reducerii dependenței de combustibilii fosili.

3.3.6 Codul Energiei (MEC) ⁽⁴⁸⁾, elaborat în anii optzeci pe baza IECC, și actualizat cu regularitate până la ultima sa versiune din 2006, a fost însoțit de programul Departamentului Federal pentru Energie privind codurile de energie pentru clădiri (*DOE's Building Energy Codes Program*), în scopul promovării unor coduri de energie pentru clădiri din ce în ce mai performante, și pentru a sprijini statele federale în adoptarea și aplicarea acestor coduri, supuse unor revizuirii regulate, în vederea:

- redefinirii zonelor climatice;
 - simplificării cerințelor prescriptive;
 - eliminarea definițiilor desuete, superflue sau contradictorii.
- 3.3.7 În 2007 a fost propus un proiect de lege federală, Legea privind clădirile cu performanță energetică (*Energy Efficient Buildings Act*), care își propune:
- instituirea unui program-pilot de acordare de subvenții întreprinderilor și organizațiilor, destinate unor construcții noi sau restructurării celor existente, prin utilizarea unor tehnologii energetice performante;
 - luarea în considerare a ofertelor de construire de imobile destinate persoanelor cu venituri scăzute;

⁽⁴⁶⁾ SUA: Respectarea de către sectorul locuințelor a Codului Energiei, în ceea ce privește cerințele sectorului locuințelor în conformitate cu Codul Internațional pentru Economia de Energie pe 2006 (*Residential Energy Code Compliance — IECC 2006 on the residential requirements of the 2006 International Energy Conservation Code*), <http://www.energycodes.gov/>

⁽⁴⁷⁾ SUA: Legea privind politica energetică națională și economia de energie (the National Energy Policy and Conservation Act — NEPCA), 1987.

⁽⁴⁸⁾ În SUA, 63 % dintre statele federale au adoptat MEC pentru clădirile de locuit, iar 84 % au adoptat standardul ASHRAE/IES 90.1-2001 pentru clădirile cu destinație comercială, acesta fiind un standard tehnic elaborat de Societatea americană a inginerilor specializați în încălzire, refrigerare și aer condiționat (*American Society of Heating, Refrigerating and Air-Conditioning Engineers — ASHRAE*) și de Societatea de inginerie a iluminatului din America de Nord (*Illuminating Engineering Society of North America — IES/IESNA*). A se vedea <http://www.ashrae.org/> și http://www.greenhouse.gov.au/buildings/publications/pubs/international_survey.pdf

— elaborarea unor definiții clare privind „clădirile cu performanță energetică” (*energy efficient building*), adică a clădirilor care, după construire sau restructurare, utilizează sisteme de încălzire, ventilație și climatizare cu performanțe superioare sau inferioare limitelor stabilite prin standardele Energy Star, sau care, în cazul în care acestea din urmă nu se aplică, utilizează sisteme de încălzire, ventilație sau climatizare recomandate prin Programul Federal de Gestionare a Energiei (*Federal Energy Management Program*).

3.3.8 În conformitate cu Departamentul Federal pentru Energie, proiectarea de noi clădiri, mai confortabile și mai performante, va putea reduce cu 50 % costurile răcirii și încălzirii, iar măsurile destinate aplicării codurilor de performanță energetică în clădiri vor putea crea noi locuri de muncă în sectoarele construcțiilor, reamenajărilor și instalațiilor.

4. Observații generale

4.1 Comitetul a avut ocazia să se exprime în repetate rânduri cu privire la necesitatea efectuării unor economii de energie importante și durabile, prin elaborarea unor tehnologii, produse și servicii cu consum redus de energie, și cu privire la necesitatea de a modifica comportamentele astfel încât consumul de energie să se reducă, fără a afecta însă nivelul calității vieții.

4.2 Comitetul recunoaște faptul că randamentul energetic aduce o contribuție însemnată la protecția climei și la îndeplinirea angajamentelor asumate de UE la Kyoto în materie de reducere a emisiilor, și recomandă intensificarea în continuare a eforturilor la nivelul consumatorilor.

4.3 Comitetul consideră că, în vederea sprijinirii economiei de energie în clădiri, este necesar să se treacă la o analiză aprofundată a obstacolelor care au împiedicat aplicarea deplină a Directivei EPBD, dar că trebuie și să se acorde o perioadă de tranziție de aproximativ 10 ani, astfel încât certificarea energetică a tuturor clădirilor existente, care intră în câmpul de aplicare al directivei, să devină obligatorie.

4.4 Deja în 2001, în avizul său privind propunerea de directivă EPBD, afirmându-și sprijinul pentru inițiativa Comisiei și voința acesteia de a elabora o metodologie comună în materie de evaluare și de control constant al performanței energetice a clădirilor, CESE a subliniat, printre altele, că nu trebuie „**să se impună constrângeri imposibile de respectat de către statele membre, în condițiile concurenței internaționale**” și că „**nu trebuie să se treacă în sarcina proprietarilor care închiriază o locuință sau o ocupă, costuri care depășesc posibilitățile acestora, cu riscul de a anula efectele benefice ale directivei și de a determina o reacție de respingere de către cetățeni a Europei unite**”⁽⁴⁹⁾.

4.5 CESE consideră că este important ca o viitoare extindere a conținutului directivei EPBD să garanteze includerea în aceasta a unei analize a ciclului de viață al clădirilor, în vederea ilustrării

impactului acestuia asupra ciclului carbonului și oferind astfel consumatorilor și autorităților responsabile cu reglementarea o viziune mai clară asupra efectelor, în termeni de emisii de dioxid de carbon, ale produselor utilizate în sectorul construcțiilor.

4.5.1 Din moment ce exercită o influență asupra pieței și costurilor ce revin consumatorilor finali, fie aceștia proprietari sau chiriași, o eventuală extindere legislației comunitare în acest domeniu va trebui în orice caz însoțită de o analiză de impact adecvată.

4.5.2 Trebuie să existe și garanția faptului că măsurile menite să îmbunătățească izolarea termică permit o circulație suficientă a aerului și a vaporilor de apă, împiedică formarea condensului și nu provoacă stricăciuni construcției, așa cum se întâmplă, de pildă, în cazul apariției mucegaiului.

4.6 După cum Comitetul a avut deja posibilitatea de a sublinia⁽⁵⁰⁾, „lucrările de intervenție destinate promovării performanței energetice variază considerabil în funcție de condițiile locale și de măsurile întreprinse până acum, care par însă a fi avut un efect modest asupra pieței interne. Este important așadar ca, pe baza principiului subsidiarității, acțiunile ulterioare la nivel comunitar să furnizeze beneficii reale”.

4.7 Procesul de certificare ar trebui însoțit de programe publice de promovare, în scopul asigurării un acces egal la îmbunătățirea performanței energetice, în special în cazul clădirilor de locuit construite sau administrate în cadrul politicii privind locuințele sociale.

4.8 Întreținerea regulată a sistemelor de încălzire și de aer condiționat, ca și a celorlalte instalații pentru energii alternative, de către un personal calificat, contribuie la asigurarea unei reglări corecte a acestora, pe baza specificațiilor produsului, asigurând astfel un randament optim.

4.9 Pe baza experiențelor pozitive înregistrate deja în unele state membre și în urma rezultatelor obținute în anii trecuți prin aplicarea unor politici comunitare importante, Comitetul sugerează următoarele măsuri, care s-ar putea dovedi utile în promovarea creșterii performanței energetice în general și a celei privind clădirile în special:

- consiliere gratuită în ceea ce privește energia;
- acordarea de credite fiscale și/sau subvenții, care să permită desfășurarea de activități de audit energetic;
- reduceri fiscale la consumul de combustibil pentru încălzire, producerea de energie electrică și de forță motrice;
- reduceri fiscale la cumpărarea de tehnologii performante din punct de vedere energetic și ecologic;

⁽⁴⁹⁾ Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind performanța energetică a clădirilor, JO C 36/20, 8.2.2002.

⁽⁵⁰⁾ Avizul privind eficiența utilizării finale a energiei, raportor: dna Sirkeinen, JO C 120, 20.5.2005, p. 115.

- împrumuturi cu dobândă mică pentru cumpărarea de echipamente și instalații performante din punct de vedere energetic (de exemplu, cazane cu condensare, termostate individuale etc.);
- împrumuturi în condiții avantajoase pentru lucrările de intervenție efectuate de companiile de servicii energetice (ESCO);
- ajutoare sau deduceri fiscale pentru investiții în activități de cercetare-dezvoltare sau în proiecte-pilot, pentru promovarea diseminării noilor tehnologii în materie de performanță energetică în construcții;
- sprijin pentru familiile cu venituri scăzute și pentru pensionari, în vederea îmbunătățirii performanței energetice a locuințelor;
- credite pe termen lung și cu dobândă redusă pentru îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor.

4.10 Comitetul consideră esențială, pentru utilizatorii finali, abordarea într-o manieră mai directă a problemelor de informare și de finanțare, prin elaborarea unor metode inovatoare. Astfel, este absolut necesar ca proprietarii și locatarii să nu perceapă aceste noi măsuri comunitare ca pe o taxă suplimentară aplicată unui bun de primă utilitate, cum este locuința.

4.11 Îndeplinirea obiectivelor protocolului de la Kyoto și economisirea energiei nu trebuie să fie percepute ca un simplu transfer al unor costuri mărite de la industriile producătoare de energie către utilizatorii finali și cetățenii europeni.

4.12 În scopul reducerii sarcinilor ce revin proprietarilor, Comitetul consideră că certificarea ar putea fi efectuată, atunci când este posibil, pentru întreaga clădire, prin alegerea unor apartamente-eșantion care să aibă valoare de certificare pentru toate apartamentele din clădire.

4.13 Crearea unui site internet care să se bucure de sprijinul Comisiei și să fie conectat în rețea cu site-urile naționale, s-ar putea dovedi utilă pentru depășirea barierelor juridice, instituționale, organizatorice și tehnice, care stau în calea facilitării accesului utilizatorilor finali.

4.14 Comitetul consideră că este foarte important să ofere un bun exemplu de performanță energetică în clădirile proprii. CESE a luat notă de cazul remarcabil al Casei Energiei Regenerabile din Bruxelles, situată în imediată apropiere, și care arată că pot fi obținute îmbunătățiri considerabile în clădiri deja existente, cu păstrarea unui bun raport calitate-preț. În clădirile Comitetului au fost deja efectuate unele îmbunătățiri, și au fost înregistrate progrese în vederea obținerii certificatului EMAS. Comitetul solicită în prezent un nou raport din partea administrației, care să prezinte evoluțiile de până acum și să identifice îmbunătățirile suplimentare care pot fi operate.

Bruxelles, 14 februarie 2008

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Dimitris DIMITRIADIS